

BANKALARIN FON KULLANIMLARI

Prof. Dr. Ahmet UĞUR
İnönü Üniversitesi İktisat Bölümü
2020/2021 Güz Dönemi

	Haziran 2020			%	Haziran 2019			%
	TP	YP	Toplam		TP	YP	Toplam	
Finansal Varlıklar (Net)	482.060	674.464	1.156.524	23,2	380.491	608.525	989.016	24,8
Nakit ve Nakit Benzerleri	90.874	470.868	561.743	11,3	108.069	463.134	571.203	14,3
Nakit Değerler ve Merkez Bankası	49.978	369.160	419.138	8,4	49.853	366.834	416.687	10,4
Bankalar	33.923	96.076	129.998	2,6	31.363	94.427	125.790	3,2
Para Piyasalarından Alacaklar	7.107	5.948	13.054	0,3	26.987	2.089	29.076	0,7
Beklenen Zarar Karşılıkları (-) (TFRS 9 uygulayan b.)	-133	-316	-449	0,0	-133	-217	-350	0,0
Gerçeğe Uygun Değer Farkı K/Z Yansıtılan FV	35.370	26.475	61.846	1,2	20.887	23.175	44.062	1,1
Devlet Borçlanma Senetleri	32.111	10.691	42.802	0,9	19.104	7.528	26.632	0,7
Sermayede Payı Temsil Eden Menkul Değerler	941	815	1.755	0,0	300	862	1.161	0,0
Diğer Finansal Varlıklar	2.318	14.970	17.288	0,3	1.484	14.785	16.269	0,4
Gerçeğe Uyg.D.Farkı Diğer Kaps. Gelire Yans. FV	312.623	146.847	459.470	9,2	202.614	102.072	304.686	7,6
Devlet Borçlanma Senetleri	307.087	130.547	437.634	8,8	199.144	84.582	283.726	7,1
Sermayede Payı Temsil Eden Menkul Değerler	1.172	2.121	3.292	0,1	462	1.378	1.840	0,0
Diğer Finansal Varlıklar	4.364	14.180	18.544	0,4	3.008	16.113	19.121	0,5
Türev Finansal Varlıklar	43.192	30.273	73.465	1,5	48.920	20.145	69.065	1,7
Türev FV Gerçeğe Uygun Değer Farkı K/Z Yan.Kısmı	35.981	29.803	65.784	1,3	38.521	19.932	58.453	1,5
Türev FV Ger.Uyg.D.Farkı Diğ.Kaps.Gel.Yans.Kısmı	7.211	470	7.681	0,2	10.399	212	10.611	0,3
İtfa Edilmiş Maliyeti ile Ölçülen FV (Net)	2.320.931	1.216.699	3.537.631	71,0	1.680.272	1.101.294	2.781.566	69,7
Krediler	2.191.880	1.119.633	3.311.513	66,4	1.592.330	1.024.952	2.617.282	65,6
Kiralama İşlemlerinden Alacaklar	34	282	316	0,0	13	190	203	0,0
Faktoring Alacakları	544	5	550	0,0	152	11	163	0,0
İtfa Edilmiş Maliyeti ile Ölçülen Diğer FV	267.688	121.545	389.233	7,8	188.863	91.299	280.162	7,0
Devlet Borçlanma Senetleri	266.428	115.305	381.732	7,7	187.049	83.681	270.730	6,8
Diğer Finansal Varlıklar	1.261	6.240	7.501	0,2	1.814	7.618	9.432	0,2
Beklenen Zarar Karşılık. (-) (TFRS 9 uygulayan b.)	139.247	24.765	164.013	3,3	100.930	15.159	116.088	2,9
Donuk Alacaklar (TFRS 9 uygulamayan b.)	214	6	220	0,0	196	6	201	0,0
Özel Karşılıklar (-) (TFRS 9 uygulamayan b.)	182	6	188	0,0	353	6	358	0,0
Satış Amaç. Elde Tut. ve Dur. Faal. İliş.Dur.V. (Net)	14.361	2	14.362	0,3	8.748	1	8.749	0,2
Satış Amaçlı	14.361	2	14.362	0,3	8.748	1	8.749	0,2
Durdurulan Faaliyetlere İlişkin	0	0	0	0,0	0	0	0	0,0
Ortaklık Yatırımları	47.897	39.980	87.877	1,8	41.643	33.118	74.761	1,9
İştirakler (Net)	2.104	1.616	3.720	0,1	1.765	1.333	3.099	0,1
Özkaynak Yöntemine Göre Değerlenenler	499	0	499	0,0	0	0	0	0,0
Konsolide Edilmeyenler	1.605	1.616	3.222	0,1	1.765	1.333	3.099	0,1
Bağlı Ortaklıklar (Net)	45.531	38.258	83.789	1,7	39.702	31.677	71.379	1,8
Konsolide Edilmeyen Mali Ortaklıklar	32.605	38.258	70.863	1,4	27.370	31.677	59.047	1,5
Konsolide Edilmeyen Mali Olmayan Ortaklıklar	12.926	0	12.926	0,3	12.332	0	12.332	0,3
Birlikte Kontrol Edilen Ortaklıklar (iş ortak.)(Net)	262	106	367	0,0	175	108	283	0,0
Özkaynak Yöntemine Göre Değerlenenler	0	0	0	0,0	0	0	0	0,0
Konsolide Edilmeyenler	262	106	367	0,0	175	108	283	0,0
Maddi Duran Varlıklar (Net)	47.468	84	47.552	1,0	44.072	80	44.151	1,1
Maddi Olmayan Duran Varlıklar (Net)	7.841	15	7.856	0,2	6.347	11	6.359	0,2
Şerefiye	1.402	0	1.402	0,0	1.401	0	1.401	0,0
Diğer	6.439	15	6.454	0,1	4.947	11	4.958	0,1
Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller (Net)	3.414	0	3.414	0,1	2.727	0	2.727	0,1
Cari Vergi Varlığı	45	0	45	0,0	76	0	76	0,0
Ertelenmiş Vergi Varlığı	14.232	1.412	15.644	0,3	8.952	979	9.931	0,2
Diğer Aktifler	52.163	60.806	112.968	2,3	31.599	42.075	73.673	1,8
Toplam Varlıklar	2.990.411	1.993.461	4.983.873	100,0	2.204.926	1.786.082	3.991.008	100,0

Krediler

- Bir sözleşmeye dayanılarak bir miktar nakdin kullanılması veya belli bir edimin yerine getirilmesinin taahhüt edilmesi suretiyle faiz veya komisyon karşılığında itibarın başkasına belirli bir süre ile kullanılması şeklindeki ekonomik faaliyettir.
- Kredi nakdi olabileceği gibi teminat mektubu, kefalet, aval, ciro gibi gayrinakdi de olabilir.
- Haziran 2020 Türk Bankacılık Sektörü bilançosunda krediler aktiflerin %66,4'ünü oluşturmaktadır.

Kredinin Unsurları

- **Zaman (Vade):** Kredi belirli bir başlangıç ve bitiş sürelerini içermelidir. Vadesiz bir işlem kredi olarak isimlendirilemez.
- **Risk:** Kredi açısından risk, kredi alan tarafın yükümlülüklerini yerine getirmemesi sonucu ortaya çıkabilecek zarar ihtimalini ifade ediyor.
- **Güven:** Krediyi kullandıran banka ile krediyi kullanan kişiler arasında bir güven bağının olması gerekir.
- Karşılıklı güvene ve itibara dayalı olarak kurulan kredi ilişkisi banka açısından kullanılacak kredinin teminat alınarak ya da alınmaksızın kullanılmasında belirleyici olmaktadır.

Kredilerle İlgili Kavramlar

- **Gelir:** Bankalar fon arz ve talebi arasında bir aracılık görevi üstlendikleri için kredilerden faiz, komisyon ve benzeri gelirler elde etmek zorundadırlar.
- Kredilerde alınan faiz ve komisyon gibi gelirler bankanın en önemli gelir kaynağını oluşturmaktadır.
- **Depasman:** Gerek firmaların onaylı kredi limitlerinde gerekse bir bankanın şubelerine tahsis ettiği nakdi ve gayrinakdi kredi limitlerinde meydana gelen aşımara denir.
- **Plasman:** Sözlük anlamı yatırım olan plasman, sermayenin gelir getirici alanlara yatırılmasıdır.
- **Marj:** Marjın sözlük anlamı limit, ihtiyat payıdır. Bankacılıkta marj, kredilere ilişkin alınan güvencelerden ihtiyat payı olarak düşülen kısımdır.
- Marj genellikle yüzde olarak ifade edilir.

Kredilerin Sınıflandırılması

- **A) Niteliğine Göre Krediler**
- **1) Nakdi Krediler:** Nakit olarak ödenen kredilerdir.
- Bu tür kredilerin bir türü ise **iskonto ve ıřtira** kredileridir.
- **İskonto kredisi**, henüz vadesi gelmemiş olan bir ticari senedin bankaya teslim edildiği tarihten ödeme tarihine kadar olan süre içinde hesaplanacak faiz tutarı kadar yapılacak indirimden sonra kalan net tutarın müşteriye ödenmesine denir.
- İskonto işleminde senedin mülkiyeti temlik cirosu ile bankaya devredilmekte, banka da hamil sıfatıyla alacaklı duruma geçtiğinden senet bedelini tahsile hakkı olmaktadır.
- **İştira** ise bir iskonto kredisi türü olup burada işlemin yapıldığı belediye sınırları dışındaki bir yerde ödenecek bono ve poliçelerin iskontosu söz konusu olmaktadır.

Kredilerin Sınıflandırılması

- **2) Gayrinakdi Krediler:** Bir işin yapılması, bir borcun ödenmesi ya da bir yükümlülüğün yerine getirilmesi konusunda bankanın bir ücret veya komisyon karşılığında yükümlü adına taahhütte bulunması, ona kefil olması biçiminde kullandırılan kredilerdir.
- Bu tür kredilerde başlangıçta ödünç para verilmesi söz konusu olmayıp borcun ödenmemesi ya da yükümlülüğün yerine getirilmemesi durumunda tazmin edilmesi taahhüt edilir.
- Gayrinakdi krediler; teminat mektubu, kefalet, tahvil garantisi, kabul kredisi, aval ve ciro gibi türlere ayrılmaktadır.

Kredilerin Sınıflandırılması

- **B) Vadeleri Açısından Krediler**

- **1) Kısa Vadeli Krediler:** Vadeleri 1 yıla kadar olan kredilerdir.
- **2) Orta Vadeli Krediler:** Vadeleri 2-5 yıl arasında değişen kredilere denir
- **3) Uzun Vadeli Krediler:** 5 yıldan daha uzun vadeli olan kredilerdir.

- **C) Teminatları Açısından Krediler**

- **1) Teminatsız (Açık) Krediler:** Tek imza karşılığında açılan kredilerdir.
- Bu tür kredilerde, kredi alanın atacağı bir imza kredinin sağlanmasına yeterli olmakta, banka başkaca bir güvenceye gerek duymamaktadır. Kredinin tek güvencesi kredi müşterisinin kişiliğidir.
- **2) Teminatlî Krediler:** Şahsi ve maddi teminatlî krediler olmak üzere ikiye ayrılır.
- **Şahsi teminatlî krediler,** birden fazla kişinin imzaları karşılığında açılan kredilerdir.
- Şahsi teminatlî krediye «**kefalet mukabili kredi**» de denmektedir.
- Kefalet mukabili kredi, kredi alanla birlikte başka kişi ya da kişilerin bankanın açtığı krediye kişisel olarak sorumluluğu kabul etmesi karşılığında açılan kredilerdir.
- **Maddi teminatlî krediler,** krediye güvence olarak maddi bir varlığın karşılık tutulması suretiyle kullanılan kredilerdir. Emtia, menkul kıymetler, ipotek karşılığı verilen krediler gibi.

Kredilerin Sınıflandırılması

- **D) Kullanım Amaçlarına Göre Krediler**
 - 1) **Yatırım Kredileri:** İşletmelere bina ve tesis yapımı için açılan kredilerdir. Bu tür krediler sabit değerlerin finansmanı amacıyla verildiğinden orta veya uzun vadeli.
 - 2) **Donatım ve Modernizasyon Kredileri:** İşletmelere ait binalarla tesislerin genişletilmesi, yenilenmesi, modernleştirilmesi, makine ve teçhizat sağlanması için açılan kredilerdir.
 - 3) **İşletme Kredileri:** İşletmelerin üretim faaliyetlerini finanse etmek, döner sermaye gereksinimlerini karşılamak üzere tahsis edilen kredilerdir. Bu tür krediler daha çok kısa vadeli işletme ihtiyaçlarının finansmanında kullanılır.
- **E) İzin Açısından Krediler**
 - 1) **Şube Yetkili Krediler:** Başka bir makamın iznine gerek olmadan şubece açılan kredilerdir.
 - 2) **Otorize Krediler:** Genel müdürlük ve yönetim kurulu gibi üst organların izniyle açılabilen kredilerdir.

Kredilerin Sınıflandırılması

- **F) İş Konusu Açısından Krediler**
- 1) **Ticari Krediler:** Ticaretle uğraşan kişilere finansman gereksinimlerini karşılamak üzere tahsis edilen kredilerdir.
- 2) **Sanayi Kredileri:** Sanayi sektöründe faaliyet gösteren firmalara verilen kredilerdir.
- 3) **İhracat Kredileri:** İhracatı finanse etmek için kullandırılan kredilerdir.
- 4) **Tarım Kredileri:** Tarım sektörünün finansmanı amacıyla kullandırılan kredilerdir.
- 5) **Tüketici Kredileri:** Gerçek kişilere ticari amaçla kullanılmamak kaydıyla, mal ve hizmet alımları için açılan kredilerdir.

Kredilerin Sınıflandırılması

- **6) Konut Kredileri:** Konut, arsa, büro gibi gayrimenkuller için gerçekleştirilecek ipotek karşılığında uzun vadeli kullandırılan bir kredidir.
- Türkiye’de 5582 sayılı Mortgage (Tutsat) Kanunu 6 Mart 2007’de resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.
- Bu yasa kapsamındaki kredilerde %5 oranında uygulanan Banka ve Sigorta Muameleleri vergisi (BSMV) kaldırılmıştır.
- Ayrıca, sabit ve değişken faizli kredi olmak üzere iki faiz seçeneği oluşturulmuştur.
- Bu kanun ile finansal kuruluşlar kullandıkları tutsat (mortgage) kredilerini teminat göstererek tahvil ihraç edebilmekte ve borçlanabilmektedir.

Genel Kredi Sınırları

- 5411 sayılı Bankalar Kanununun 54. maddesine göre «bankalarca bir gerçek ya da tüzel kişiye veya bir risk grubuna kullandırılacak kredilerin toplamı özkaynakların %25'ini aşamaz» denilmektedir.
- 5411 sayılı Bankalar Kanununun 54. maddesine göre « bir gerçek ya da tüzel kişiye veya bir risk grubuna özkaynakların %10'u veya daha fazlası oranında kullandırılan krediler **büyük kredi** sayılır ve bunların toplamı özkaynakların 8 katını aşamaz» denilmektedir.
- 5411 sayılı Bankalar Kanununun 54. maddesine göre «bankalarca hakim ortak veya nitelikli pay sahibi olup olmadıklarına bakılmaksızın bankaların sermayesinin %1 ve daha fazla payına sahip olup pay defterine kayıtlı olan tüm ortaklarına ve bunlarla risk grubu oluşturan kişilere kullandırılacak kredilerin toplamı özkaynaklarının %50'sini aşamaz» denilmektedir.

Tüketici Kredilerine İlişkin Hesaplamalar

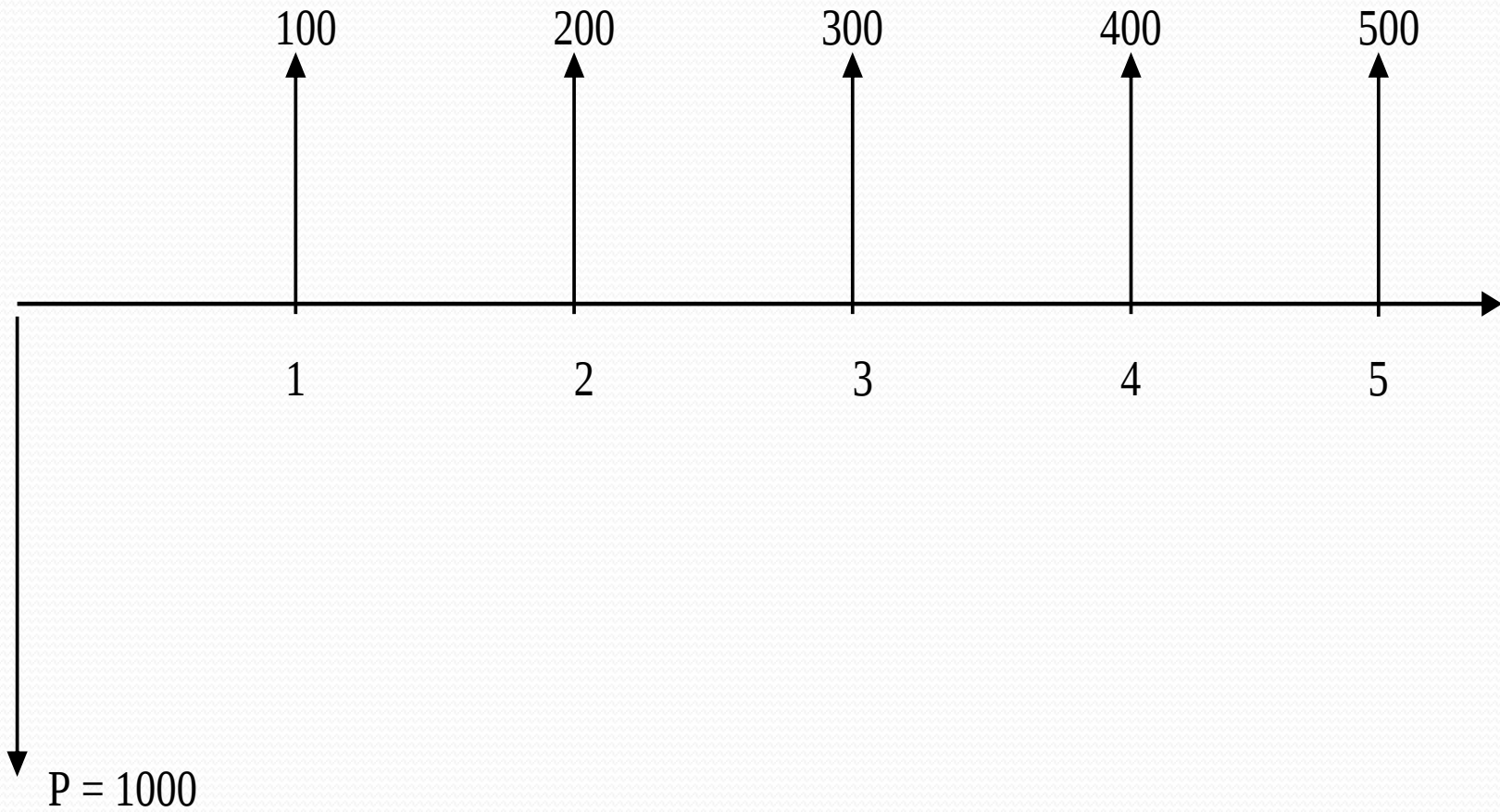
- Tüketici kredilerinde aylık eşit taksitle ödemeli, taksit ertelemeli, artan oranlı taksitlerle ödemeli vb gibi türleri mevcuttur.
- Ancak, burada aylık eşit taksitli geri ödemeli türü incelenecektir.
- Bundan önce anüite kavramı ele alınacaktır.
- Tüketici kredilerinde devlet Kaynak Kullanım Destekleme Fonu (KKDF) ve Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi (BSMV) olmak üzere iki tür vergi almaktadır.
- KKDF oranı %15, BSMV oranı ise %5'tir.

Nakit Akışlarının Zaman Değeri

- **Düzensiz Nakit Akışlarının Şimdiki Değeri**
- Şimdiki değer hesaplamalarında, orijin başlangıç noktası belirlenerek gelecekte elde edilecek paraların bugün hangi cari değere sahip olabileceğini hesaplamaya çalışılmaktadır.
- Şimdiki değer gelecekteki her bir dönem için bileşik faiz formülünden yararlanılarak aşağıdaki gibi bulunur:
- $P = F / (1+r)^t$

Düzensiz Nakit Akışlarının Şimdiki Değeri

$r = \%12$

Düzensiz Nakit Akışlarının Şimdiki Değeri

- 1 yıl sonraki 100 TL'nin şimdiki değeri = $100 / (1 + 0,12) = 89,3$
- 2 yıl sonraki 200 TL'nin şimdiki değeri = $200 / (1 + 0,12)^2 = 159,4$
- 3 yıl sonraki 300 TL'nin şimdiki değeri = $300 / (1 + 0,12)^3 = 213,5$
- 4 yıl sonraki 400 TL'nin şimdiki değeri = $400 / (1 + 0,12)^4 = 254,2$
- 5 yıl sonraki 500 TL'nin şimdiki değeri = $500 / (1 + 0,12)^5 = 283,7$

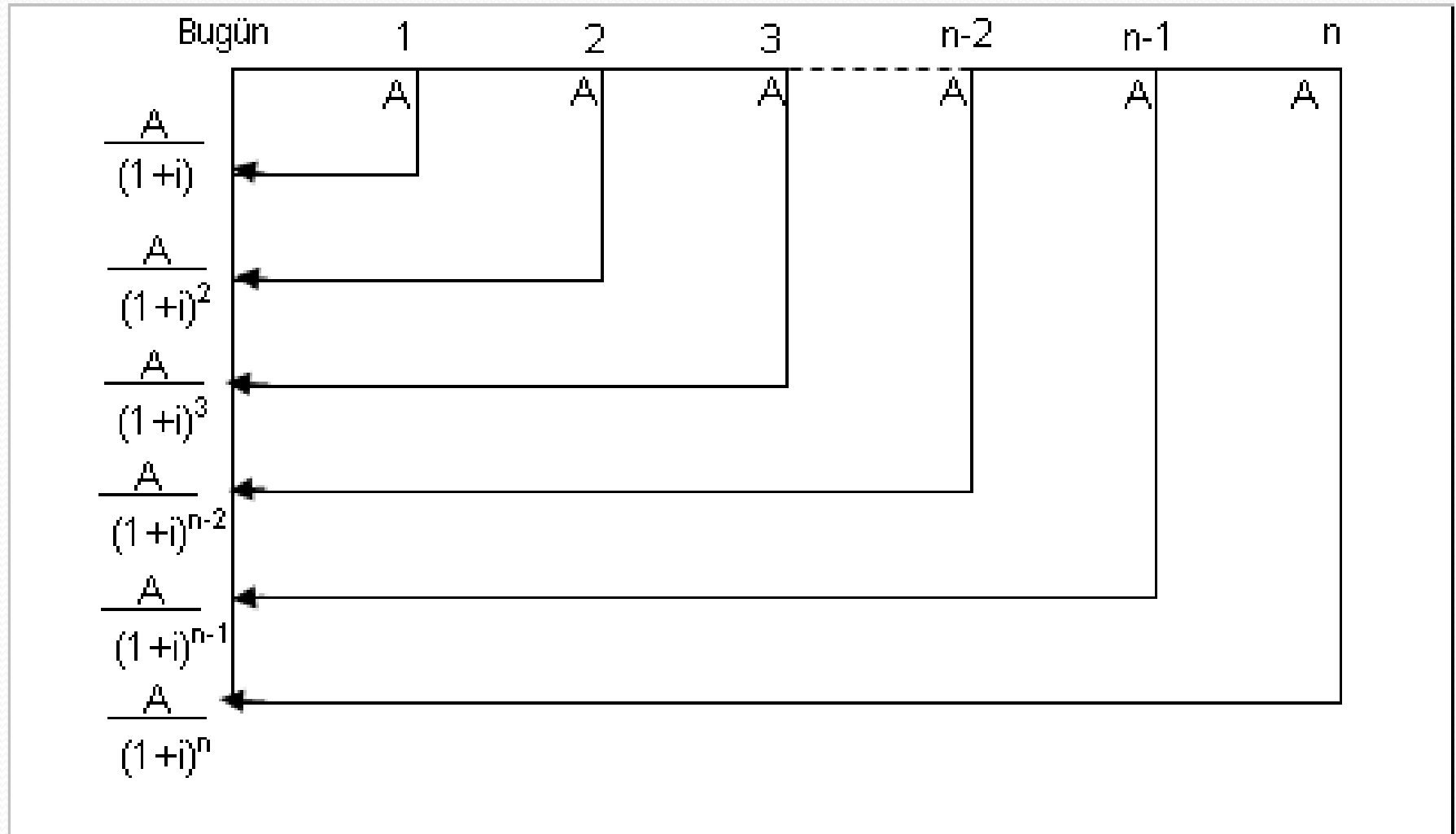
Düzensiz Nakit Akışlarının Şimdiki Değeri

- **Örnek:** Bir işletmenin almayı düşündüğü bir makinenin ekonomik ömrü boyunca işletmeye sağlayacağı gelir aşağıdaki gibi tahmin edilmektedir.
- 1. yıl 10000 TL, 2. yıl 15000 TL, 3. yıl 20000 TL ve son yıl 25000 TL
- Bu makinenin işletmeye bedeli 54000 TL ve yıllık faiz oranının ise %10 olduğuna göre işletme bu makineyi almalı mı?

Düzenli Nakit Akışlarının Şimdiki Değeri

- Eğer bir nakit akış dizisinde, her dönem aynı miktarda net nakit akışı gerçekleşiyorsa bu tip nakit akış dizilerine “**annüite**” denir.
- Annüite, eşit ödemeler demektir.
- Annüitelere örnek olarak, bankalardan çekilen kredilerin ya da alınan bir borcun ödenmesinde her dönem taksit ödenmesi verilebilir.
- Nakit akışlarının dönem sonunda mı, yoksa dönem başında mı gerçekleştiği ise annüite hesaplarında önemlidir çünkü buna göre formüller değişir.
- Bankadan çekilen kredilerde genellikle nakit akışı dönem sonlarında gerçekleşir. Bu nedenle burada sadece dönem sonlarındaki nakit akışlarının bugünkü ve gelecek değeri hesaplanacaktır.

Dönem Sonu Ödemeli Anüitelerde Şimdiki Değer

Dönem Sonu Ödemeli Anüitelerde Şimdiki Değer

-
-
-

$$P = A \frac{(1+i)^n - 1}{(1+i)^n * i}$$

Dönem Sonu Ödemeli Anüitelerde Şimdiki Değer

- **Örnek 1:** 2 yıl boyunca her ayın sonunda ödenecek 250 TL'nin aylık iskonto (faiz) oranının $\%1,5$ olması halinde bugünkü (şimdiki) değeri ne olur?
- **Örnek 2:** 3 yıl boyunca her ayın sonunda 500 TL kira geliri elde edilecek bir gayrimenkulden aylık iskonto oranının $\%2$ olduğu durumda elde edilecek nakit girişlerinin bugünkü değerini hesaplayınız.

Kredilerde İtfa Tablosu

- Bankadan alınan pek çok kredi (uzun vadeli yatırım kredisi, konut kredisi ve tüketici kredileri gibi), aylık, üç aylık ya da yıllık taksitler halinde geri ödenir.
- Bu dönemsel ödemelerin her biri borç bakiyesi (ödenmemiş anapara miktarı) üzerinden hesaplanan faiz ile anapara ödemesinden oluşmaktadır.
- Her dönem eşit taksit ödemesi şeklinde yapılan kredi taksit ödemeleri hem faiz hem de anapara ödemesini kapsamaktadır.
- Dönemlik taksit ödemeleri sabit olmakla beraber, bunun içindeki faiz ve anapara ödemesinin miktarı dönemler itibariyle farklılık göstermektedir.

Kredilerde İtfa Tablosu

- Krediyi kullanan kişi kredi vadesi boyunca bankaya eşit taksit ödemeleri yaptığı durum incelenecektir.
- Taksit ödemelerinin dönem başında veya dönem sonunda yapılması durumuna göre taksit tutarı dönem sonu eşit ödemeler veya dönem başı eşit ödemeler formülünden yararlanılarak hesaplanabilir.
- Uygulamada daha çok taksitler dönem sonlarında ödendiğinden dönem sonu eşit ödemeler şeklindeki kredilerde itfa tablosu gösterilecektir.

Dönem Sonu Geri Ödemeli Kredilerde İtfa Tablosu

- Daha önce belirtildiği gibi kredilerde devlet %15 oranında KKDF ve %5 oranında BSMV kesmektedir.
- Hem KKDF hem de BSMV faiz üzerinden alınmaktadır.
- Ancak, konut kredilerinde KKDF ve BSMV vergileri alınmaz.

Dönem Sonu Geri Ödemeli Kredilerde İtfa Tablosu

- Kredi itfa tablosunun hazırlanmasında ilk olarak aylık taksit tutarı hesaplanır.
- Bunun için ilk olarak vergiler dahil faiz oranı hesaplanır.
- Vergi dahil faiz aşağıdaki formül ile bulunur:
- $r = R (1 + KKDF + BSMV)$
- Formülde R, vergi hariç faiz oranını yani bankanın ilan ettiği faiz oranını ifade eder.

Dönem Sonu Geri Ödemeli Kredilerde İtfa Tablosu

- Aylık taksit tutarı ise aşağıdaki formül ile bulunur:

- $$A = P \frac{(1 + r)^n * r}{(1 + r)^n - 1}$$

- Formülde A, taksit tutarını
- P, başlangıçta çekilen tutarı veya kredi tutarını
- r, vergi dahil faiz oranını ve
- n, vadeyi göstermektedir.

Dönem Sonu Geri Ödemeli Kredilerde İtfa Tablosu

- Aşağıda 50.000 TL için 36 ay vadede %1 faiz oranından hesaplanan kısmi ödeme planı yer almaktadır.

Taksit Sayısı	Kalan Anapara	Aylık Taksit	Ödenen Faiz	KKDF	BSMV
1	48.881 TL	1.719 TL	500 TL	75 TL	25 TL
2	47.749 TL	1.719 TL	489 TL	73,35 TL	24,45 TL
3	46.604 TL	1.719 TL	477 TL	71,55 TL	23,85 TL
4	45.444 TL	1.719 TL	466 TL	69,9 TL	23,3 TL
36	0 TL	1.719 TL	17 TL	2,55 TL	0,85 TL

Dönem Sonu Geri Ödemeli Kredilerde İtfa Tablosu

- **Örnek 1:** Bankadan aylık %1 faiz oranı ve 18 ay vadeli olarak çekilen 20.000 TL'nin aylık taksit tutarını hesaplayınız.
- **Örnek 2:** Bir müşteri bankadan aylık %2 faiz oranı ve 3 ay vadeli 1000 TL tüketici kredisi kullanmıştır. Kredinin itfa tablosunu hazırlayınız.

Dönem Sonu Geri Ödemeli Kredilerde İtfa Tablosu

Taksit Sayısı	Taksit Tutarı	Faiz	KKDF	BSMV	Vergi Toplamı	Faiz + Vergi Toplamı	Ödenen Anapara	Kalan Anapara
1								
2								